

Received-Makale Geliş Tarihi 18.06.2024
Published-Yayınlanma Tarihi 30.09.2024
Volume-Cilt (Issue-Sayı), ss/pp 11(111), 1692-1704

Research Article /Araştırma Makalesi
10.5281/zenodo.13864041

Arş. Gör. Sacide Tüfekçi

<https://orcid.org/0000-0002-5422-0928>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kahramanmaraş / TÜRKİYE
ROR Id:<https://ror.org/03gn5cg19>

Prof. Dr. Selçuk Gençay

<https://orcid.org/0000-0001-7489-0622>

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Kahramanmaraş / TÜRKİYE
ROR Id:<https://ror.org/03gn5cg19>

Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Çevresel Duyarlılıklarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Examination of Environmental Sensitivity of Faculty of Sports Sciences Students in Terms of Different Variables

ÖZET

Günümüzde artan kentleşme ile birlikte kent insanı, kentsel mekanlardaki rekreasyon ve spor alanlarından uzaklaşarak doğaya yönelme eğilimindedir. Doğada yapılan sportif etkinlikler, bu nedenlerle giderek artan bir talep görmektedir. Çevreyi, insan etkisinden ayrı düşünmek mümkün değildir. Çünkü çevre, sadece dışımızdaki dünya değil, aynı zamanda etkilediğimiz, etkilendiğimiz ve şekillendirdiğimiz bir yerdir. Bu çalışmanın amacı, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre sorunlarına yaklaşımları ile çevreye duyarlılıklarını belirleyerek, farklı değişkenler açısından incelenmesidir. Araştırmada veriler, Kişisel Bilgi Formu ile Timur ve Yılmaz tarafından 2013 yılında Türkçeye uyarlanarak geçerlik güvenilirlik çalışması yapılan 20 madde ve 6 alt boyuttan oluşan Çevre Davranış Ölçeği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 26 istatistik programı kullanılmıştır. İnönü Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde okuyan lisans öğrencileri katılımcı olarak dahil edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen bulgulara göre Spor Bilimleri Fakültesi kız öğrencilerinin erkek öğrencilere göre çevreye daha duyarlı oldukları ve bireylerin yaşları ilerledikçe çevre duyarlılığının arttığı, eğitim düzeyinde ise kişinin sadece kendi yararına olan aktivitelerde duyarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çevre sorunlarının önlenmesi ve çözümü için bireylerin eğitilmesi ve çevreye yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü çevre bilinci olmayan ve duyarsız bireylerin, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği konusunda gerekli adımları atmaları oldukça zordur. Bu nedenle, çevre duyarlılığı konusunda toplumda farkındalık yaratılması gerekmektedir. Benzer çalışmaların tekrarlanması ve çevre duyarlılığı konusunda sürdürülebilir bir eğitim sürecinin devam ettirilmesi önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Beden eğitimi, Çevre Duyarlılığı, Rekreasyon, Spor

ABSTRACT

ABSTRACT

Nowadays, with the increase in urbanization, urban people tend to move away from recreation and sports areas in urban spaces and towards nature. For these reasons, there is an increasing demand for sports activities in nature. It is not possible to consider the environment separately from human impact. Because the environment is not only the world outside us but also a place that we influence, are influenced by and shape. The aim of this study is to determine the approaches to environmental problems and environmental sensitivity of the students of the faculty of sports sciences and to examine them in terms of different variables. Research data were collected with the Personal Information Form and Environmental Behavior Scale, which was adapted into Turkish by Timur and Yılmaz in 2013 and consists of 20 items and 6 sub-dimensions, and a valid reliability study was conducted. SPSS 26 statistical program was used to analyze the data. It is among the undergraduate students studied at İnönü University Faculty of Sports Sciences. According to the findings obtained within the scope of the research, it was concluded that female students of the Faculty of Sports Sciences are more sensitive than male children and that the environments are developed in accordance with the age they live in and their level of education. A person is sensitive only to activities within his knowledge. It is very important for individuals to be educated and develop positive attitudes towards the environment in order to prevent and solve environmental problems. Because it is very difficult for individuals who are not environmentally conscious and insensitive to take the necessary steps for the protection and sustainability of the environment. Therefore, it is necessary to raise awareness in society about environmental awareness. It is important to repeat similar studies and continue a sustainable education process on environmental awareness.

Keywords: Environmental Awareness, Physical education, Recreation, Sports

1. GİRİŞ

Günümüzde artan kentleşme ile birlikte kent insanı, kentsel mekanlardaki rekreasyon ve spor alanlarından uzaklaşarak doğaya yönelme eğilimindedir. Bu eğilimde, günlük rutinden kaçış, gürültüden ve kirlilikten uzaklaşma gibi nedenlerin yanı sıra, yeni heyecan ve gerilim arayışları da rol oynamaktadır. Doğada yapılan sportif etkinlikler, bu nedenlerle giderek artan bir talep görmektedir. Bu talebin artmasında, ulaşım imkanlarının gelişmesi, etkinlikler için özel malzemelerin üretilip pazarlanması gibi faktörler de etkilidir. Sonuç olarak, insanların doğaya olan ilgisi ve doğada yapılan sportif etkinliklere olan talebin artmasıyla birlikte, bu alanda fırsatlar ve seçenekler de çeşitlenmektedir (Koçak & Balcı, 2010).

Ülkelerin sürdürülebilir kalkınmaya ulaşabilmesi, çevre eğitimi ve toplum bireylerine çevre bilincinin kazandırılması ile yakından ilgilidir. Sürdürülebilir kalkınma, ülkelerin ekonomik büyüme ve sosyal refahlarını arttırırken çevreyi koruyarak doğal kaynakları sürdürülebilir bir şekilde kullanmalarını sağlar. Bu nedenle çevre eğitimi ve bilincinin toplumun her kesimine yayılması ve benimsenmesi gerekmektedir. Bu sayede ülkeler, gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakabilir ve doğal çevreyi koruyarak sürdürülebilir bir gelecek inşa edebilirler (Torun vd., 2023).

İnsanlar, yaşamlarını sürdürebilmek ve ihtiyaçlarını karşılayabilmek için doğal kaynaklara ihtiyaç duyarlar. Beslenme için gerekli olan tarım ürünleri, su, toprak ve hava gibi doğal kaynaklardan elde edilir. Ayrıca, sanayi ürünleri için gereken hammadde ve enerji kaynakları da doğadan sağlanmaktadır. Doğal çevreye olan bu bağımlılık, insanların varoluşu ve gelişimi için önemli bir role sahiptir. Ayrıca, rekreasyon etkinlikleri gibi insanların ruhsal ve fiziksel sağlığını olumlu yönde etkileyen aktiviteler de genellikle doğada gerçekleşmektedir. Dolayısıyla, doğal çevrenin korunması ve sürdürülebilir bir şekilde yönetilmesi, insanların sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürebilmeleri için hayati öneme sahiptir (Akyüz vd., 2016).

İnsanların stresli ve hızlı yaşam temposundan kaçış noktası olarak doğal ve yeşil alanlara olan ihtiyaçları gün geçtikçe artmaktadır. Doğanın huzur veren atmosferi, insanların ruh sağlığına olumlu etkiler yapmakta ve streslerini azaltmalarına yardımcı olmaktadır. Bu nedenle kentlerde artan yeşil alanların ve parkların oluşturulması, insanların serbest zamanlarını geçirebilecekleri rahatlatıcı ve huzur veren mekanlar yaratılmasını sağlayacaktır. Bu sayede insanlar doğayla yeniden bağlantı kurarak sağlıklı ve mutlu bir yaşam sürdürebilecekleri ortamlara kavuşacaklardır (Akten & Akten, 2011).

Çevreyi, insan etkisinden ayrı düşünmek mümkün değil. Çünkü çevre, sadece dışımızdaki dünya değil, aynı zamanda etkilediğimiz, etkilendiğimiz ve şekillendirdiğimiz bir yerdir. Bu yüzden yaşadığımız çevreden maksimum fayda sağlarken aynı zamanda onu korumak da önemli. Doğal dengesini bozacak davranışlardan kaçınarak çevreye saygı göstermek önem arz etmektedir (Demirel vd., 2009).

Küresel ve yerel anlamda artan çevre sorunları geleceğimizi tehdide devam etmektedir. Çevre sorunlarının önlenmesinde üniversite öğrencilerine de büyük görev düşmektedir. Aldıkları eğitim ve üstlendikleri misyon gereği geleceğin gençlik liderleri olan spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevresel duyarlılıkları önem arz etmektedir. Dolayısıyla, bu çalışmanın amacı,spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre sorunlarına yaklaşımları ile çevreye duyarlılıklarını belirleyerek, farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

2. YÖNTEM

Araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplamada kullanılan ölçme araçları, araştırma ile ilgili verilerin toplanması ve verilerin analizinde kullanılan istatistikteknikleri ile ilgili bilgilere yer verilmiştir.

2.1. Araştırmanın Modeli ve Verilerin Toplanması

Bu çalışmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre sorunları ile çevresel duyarlılıklarının farklı değişkenler açısından incelenmesi hedeflenmiştir. Aynı zamanda, katılımcıların cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir durumu, sınıf düzeyi gibi değişkenlere göre çevresel duyarlılıklarının farklı değişkenler açısından nasıl etkilendiği araştırılmıştır. Tüm bu özellikleri belirlemek için *Kişisel Bilgi Formu* ve *Çevre Davranış Ölçeği* uygulanmıştır. Araştırma, betimsel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir (Büyüköztürk vd., 2017). Tarama modelleri, mevcut durumu tanımlamayı amaçlayan araştırma yaklaşımları olarak bilinir. Bu şekilde, katılımcıların çevresel duyarlılıkları ve bu duyarlılığı etkileyen değişkenler daha detaylı bir şekilde incelenmiştir (Gökçe vd., 2004).

2.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın evrenini, 2023/2024 eğitim öğretim yılında İnönü Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesinde öğrenim gören 841 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler İnönü Üniversitesi Spor Bilimleri Dekanlığından izin alındıktan sonra toplanmıştır. Araştırmanın örneklemini 122 erkek, 110 kadın olmak üzere toplam 232 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3. Kişisel Bilgi Formu

İlk bölümde araştırmanın amacına uygun olarak katılım gösteren spor bilimleri fakültesi öğrencileri ilgili demografik özelliklerden; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, gelir durumu ve sınıf düzeyi gibi değişkenler yer almıştır.

2.4. Çevre Davranış Ölçeği

İkinci bölümde orijinali Goldman, Yavetz ve Pe'er (2006) tarafından İngilizce olarak geliştirilen, Timur ve Yılmaz (2013) tarafından Türkçeye uyarlanarak geçerlik güvenirlik çalışması yapılan, Çevre Davranış Ölçeği kullanılmıştır. Ölçme aracı 20 madde ve 6 alt boyuttan oluşmuştur. Ölçeğin yapı geçerliğine ilişkin bulgular faktör analizi yöntemi ile sağlanmıştır. Türk kültürüne uygunluğu doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile bakılmıştır. Ölçeğin tümü için hesaplanan Cronbach's Alpha güvenirlik katsayısı 0,85'dir. Ölçeğin tümü için güvenirlik katsayısının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Timur & Yılmaz, 2013).

Orijinal Çevre Davranış Ölçeğinin Özellikleri; Çevre davranış ölçeğinin orijinali 5'lilikert tipinde yapılandırılmıştır. Bunlar; 1= Hiçbir zaman, 2= Nadiren, 3= Bazen, 4=Genellikle 5= Her zaman şeklinde sıralanmıştır. Ölçek 20 maddeden ve 6 alt boyuttan oluşmaktadır. Bu ölçekte alınabilecek en yüksek puan 100 ve en düşük puan ise 20'dir. Ölçeğin güvenirlik katsayılarını hesaplamak için her bir alt boyutun güvenirlik katsayısı(Cronbach's Alfa) değerlerine bakılmıştır. Bu ölçekte 1 tane negatif madde vardır (Timur & Yılmaz, 2013).

1) Kişinin Ekonomik Yararına Olan Kaynak Koruma Aktiviteleri (KEYO): Elektriğin ve suyun tasarruflu kullanımı (3 madde, $\alpha = ,68$).

2) Çevreye Duyarlı Tüketici (ÇDT): Naylon alışveriş poşetlerinin ve kullanılmış kâğıtların tekrar kullanılması, çevreye dost ürünlerin (ozon dostu, ekonomik boy ve geri dönüşüm paketi olan ürünler) satın alınması (3 madde, $\alpha = ,66$).

3) Doğa ile İlgili Boş Zaman Aktiviteleri (DIBZA): Doğa ile ilgili aktiviteler; doğa programlarını izlemek, doğayla ilgili makaleler okumak, doğa gezilerine katılmak, dışarıdayken bitkive hayvanların varlığını fark etmek (4 madde, $\alpha = ,70$).

4) Geri Dönüşüm Çabaları (GDC): Çöpleri (gazeteler, şişeler, piller) ayıklamak ve özel toplamayerlerine bırakmak (3 madde, $\alpha = ,63$).

5) Sorumlu Vatandaşlık (SV): Maddi çıkarı olmadan kişisel çabalarıyla çevreyi korumak için yapılan eylemler, çevresel sorunlar hakkında yetkililere haberdar edip mektup yazmak, temiz toplum projelerine katılmak, çöp atan insanları uyarmak, halka açık yerlerde çöpleri toplamak (5 madde, $\alpha = ,68$).

6) Çevre Eylemciliği (ÇE): Çevreyi koruma amaçlı grup olarak yapılan eylemler, protestolardan ve imza kampanyalarında yer almak, çevre organizasyonunda aktif rol alma (2 madde, $r = 0,57$; $p < 0,01$).

Çalışmamızda kullanılan Çevre Davranış Ölçeğinin tamamının Cronbach's Alpha değerlerine bakılmış ve 0,91 olduğu tespit edilmiştir.

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen veriler SPSS 26 paket programı ile analiz edilmiştir. Verilerin parametrik veya non-parametrik olup olmasına göre uygun test yöntemleri kullanılmıştır. İstatistiksel analizler yapılmadan önce verilerin normal dağılıp dağılmadığı test edilmiş ve buna göre parametrik veya non-parametrik test yöntemlerinden uygun olanı kullanılmıştır. Verilerin normallik sınaması Skewness-Kurtosis testi ve çoklu karşılaştırma farkları belirlemek için Tukey ve Scheffe testleri ile yapılmıştır. Parametrik test koşullarını sağlayan verilerde *t* testi, Anova gibi parametrik testler, parametrik test koşullarını sağlamayan verilerde ise MANN Whitney U testi ve Kruskal Wallis gibi non-parametrik testler uygulanmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın genel ve alt amaçları doğrultusunda toplanan verilerin analizi ile elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 1. Cinsiyet Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	f	%
Kadın	110	% 47,4
Erkek	122	% 52,6
Toplam	232	% 100

Araştırmaya katılım gösteren spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Tablo 1’de cinsiyet değişkenine göre frekans ve yüzde dağılımları verilmiştir. Buna göre araştırmanın % 47,4’ünü kadın katılımcılar oluştururken, % 52,6’sını erkek katılımcıların oluşturduğu tespit edilmiştir.

Tablo 2. Yaş Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	f	%
18-20	99	42,7
21-23	103	44,4
24 ve üzeri	30	12,9
Toplam	232	100

Araştırmaya katılım gösteren spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Tablo 2’de demografik özelliklerinden yaş değişkeni incelendiğinde en yüksek katılımın 21-23 yaş aralığında (103 kişi) en düşük katılımın 24 ve üzeri yaş dağılımında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Eğitim Düzeyi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	f	%
1	107	46,1
2	29	12,5
3	69	29,7
4	27	11,7
Toplam	232	100

Araştırmaya katılım gösteren spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Tablo 3’te demografik özelliklerinden eğitim düzeyi değişkeni incelendiğinde lisans birinci sınıf öğrencilerinin diğer sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek bir katılıma sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 4. Gelir Seviyesi Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	f	%
İyi	51	22,0
Orta	119	51,3
Az	40	17,2
Kötü	22	9,5
Toplam	232	100

Araştırmaya katılım gösteren spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Tablo 4’te gelir seviyesi değişkeni incelendiğinde %51,3 (119) kişinin orta gelir seviyesinde olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 5. Öğrenim Görülen Bölüm Değişkenine Göre Frekans ve Yüzde Dağılımları

	f	%
Spor Yöneticiliği	74	31,9
Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği	33	14,2
Antrenörlük	50	21,6
Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi	75	32,3
Total	232	100

Araştırmaya katılım gösteren spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin Tablo 5’te öğrenim gördükleri bölümler incelendiğinde en çok katılımın %32,3 ile Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi %31,9 ile Spor Yöneticiliği bölümünde olduğu, en az katılımın ise %14,2 ile Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği bölümünde olduğu görülmektedir.

Tablo 6. Cinsiyet Değişkeninin Çevre Davranış Ölçeğinin Tüm Alt Boyutlarına Göre T-testi Tablosu

Cinsiyet	N	Mean	t	df	p	
ÇDT	Kadın	110	11,0182	3,829	230	0,000
	Erkek	122	9,7459			
KEYO	Kadın	110	12,6636	3,073	230	0,002
	Erkek	122	11,6721			
DIBZA	Kadın	110	13,7455	2,830	230	0,005
	Erkek	122	12,5738			
GDÇ	Kadın	110	10,5818	3,280	230	0,001
	Erkek	122	9,4590			
SV	Kadın	110	16,2545	2,024	230	0,044
	Erkek	122	15,2049			
ÇE	Kadın	110	5,5818	1,007	230	0,315
	Erkek	122	5,2951			
Toplam	Kadın	110	69,8455	3,715	230	0,000
	Erkek	122	63,9508			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının tüm alt boyutları cinsiyet değişkeni açısından incelenmiş olup Tablo 6’da belirtilmiştir. Normallik için parametrik analiz testleri yapılmış olup; basıklık ve çarpıklık değerler tüm dağılımlar için cinsiyete göre -1 ile +1 değerleri arasında olduğundan normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir.

Buna göre Cinsiyet değişkeni ile Çevre Eğitimi alt boyut puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı $t_{ÇE} = 0,315$ ancak diğer tüm alt boyut puanları ve toplam boyut puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir fark olduğu tespit edilmiştir. ($t_{ÇDT} = 0,000, p < 0,05$; $t_{KEYO} = 0,002, p < 0,05$; $t_{DIBZA} = 0,005, p < 0,05$; $t_{GDÇ} = 0,001, p < 0,05$; $t_{SV} = 0,044, p < 0,05$; $t_{TOPLAM} = 0,000, p < 0,05$).

Tablo 7. Öğrenim Görülen Bölüm ile Alt Boyutlarına İlişkin Skewness ve Kurtosis Tablosu

Bölüm	N	Min	Max	M	SS	Skewness		Kurtosis		
						p	±	p	±	
Spor Yöneticiliği	ÇDT	74	3,00	15,00	10,5541	2,82911	-,564	,279	,054	,552
	KEYO	74	7,00	15,00	12,1486	2,58914	-,314	,279	-1,250	,552
	DIBZA	74	4,00	20,00	13,6216	3,18258	,005	,279	,649	,552
	GDÇ	74	5,00	15,00	10,1216	2,39836	,226	,279	-,592	,552
	SV	74	8,00	25,00	15,9459	4,10109	,123	,279	-,350	,552
	ÇE	74	2,00	10,00	5,8108	2,10463	,066	,279	-,534	,552
	Toplam	74	33,00	96,00	68,2027	12,26084	,160	,279	,315	,552
Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği	ÇDT	33	3,00	15,00	10,3030	2,61588	-,275	,409	,604	,798
	KEYO	33	6,00	15,00	12,4242	2,52525	-,947	,409	,155	,798
	DIBZA	33	8,00	20,00	13,2424	3,17244	,026	,409	-,751	,798
	GDÇ	33	3,00	15,00	9,9091	2,98291	-,485	,409	-,024	,798
	SV	33	5,00	23,00	15,3939	4,23482	-,776	,409	,678	,798
	ÇE	33	2,00	10,00	5,3939	2,23522	-,065	,409	-,980	,798
	Toplam	33	34,00	89,00	66,6667	13,48070	-,273	,409	-,478	,798
Antrenörlük	ÇDT	50	3,00	15,00	9,5200	2,74226	-,301	,337	,343	,662
	KEYO	50	6,00	15,00	12,1200	2,48785	-,623	,337	-,670	,662
	DIBZA	50	4,00	20,00	12,5800	3,23306	-,322	,337	,264	,662
	GDÇ	50	3,00	15,00	9,6000	2,85714	,105	,337	-,280	,662
	SV	50	6,00	25,00	15,3800	3,82201	-,097	,337	,880	,662
	ÇE	50	2,00	10,00	4,9400	1,87801	,052	,337	-,068	,662
	Toplam	50	26,00	96,00	64,1400	12,65719	-,449	,337	1,365	,662
Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi	ÇDT	75	5,00	15,00	10,7200	2,15331	-,118	,277	,053	,548
	KEYO	75	6,00	15,00	12,0267	2,44382	-,534	,277	-,563	,548
	DIBZA	75	7,00	20,00	12,9600	3,18544	,594	,277	,257	,548
	GDÇ	75	5,00	15,00	10,1600	2,64084	,012	,277	-,675	,548
	SV	75	6,00	25,00	15,8133	3,87191	,374	,277	,193	,548
	ÇE	75	2,00	10,00	5,4000	2,33655	,225	,277	-,921	,548
	Toplam	75	43,00	98,00	67,0800	11,83189	,700	,277	,838	,548

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının öğrenim görülen bölüm ile alt boyutlarına ilişkin Skewness ve Kurtosis tablosu, Tablo 7’de verilmiştir.

Buna göre; toplam puan için antrenörlük kategorisinde KEYO nun da spor yöneticiliği bölümü için basıklık değerlerinde -1 sınırından daha küçük değer verdiği görülmektedir. Dolayısı ile bu kategoriler hariç diğer puan dağılımlarının normal olduğu tespit edilmiştir.

Toplam ve KEYO puanlarının bölüm kategorilerine göre incelenmesinde parametrik olmayan analizler; diğerleri için ise parametrik analizler yürütülmüştür.

Toplam ve *KEYO* puanlarının bölüm kategorilerine göre incelenmesinde Kruskal Wallis H testi kullanılmıştır.

Tablo 8. Öğrenim Görülen Bölüm ile Alt Boyutlarına İlişkin Kruskal-Wallis H Tablosu

	Bölüm	N	Sıra ortalaması	Kruskal-Wallis H	df	p
KEYO	Spor Yöneticiliği	74	117,80	0,781	3	0,854
	Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği	33	124,50			
	Antrenörlük	50	114,96			
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi	75	112,72			
Toplam	Spor Yöneticiliği	74	123,72	2,379	3	0,498
	Beden Eğitimi Ve Spor Öğretmenliği	33	118,42			
	Antrenörlük	50	104,91			
	Engellilerde Egzersiz ve Spor Eğitimi	75	116,25			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının öğrenim görülen bölüm ile alt boyutlarına Kruskal-Wallis H tablosu, Tablo 8’de verilmiştir.

Buna göre; hem KEYO hem de toplam puana göre bölümlerden alınan puanlar arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmamıştır.

Diğer puan dağılımları için parametrik yöntemlerden one way ANOVA kullanılmıştır. Anova varsayımlarından homojenlik testi için tüm dağılımların sonuçları incelenmiş ve 0.05 ten küçük oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 9. Öğrenim Görülen Bölüm ile Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA testi tablosu

		Kareler Toplamı	df	M	F	p
ÇDT	Between Groups	47,866	3	15,955	2,401	,069
	Within Groups	1514,853	228	6,644		
	Total	1562,720	231			
DIBZA	Between Groups	35,595	3	11,865	1,164	,324
	Within Groups	2324,526	228	10,195		
	Total	2360,121	231			
GDÇ	Between Groups	11,270	3	3,757	,528	,663
	Within Groups	1620,713	228	7,108		
	Total	1631,983	231			
SV	Between Groups	13,649	3	4,550	,286	,835
	Within Groups	3626,829	228	15,907		
	Total	3640,478	231			
ÇE	Between Groups	22,846	3	7,615	1,638	,181
	Within Groups	1060,050	228	4,649		
	Total	1082,897	231			

Çevre Davranış Ölçeğinden alınan sonuçlara göre alt boyutların puan dağılımları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 10. Yaş Değişkeni ile Alt Boyutlarına İlişkin ANOVA Testi

		Kareler Toplamı	df	M	F	p
ÇDT	Between Groups	,476	2	,238	,035	,966
	Within Groups	1562,243	229	6,822		
	Total	1562,720	231			
DIBZA	Between Groups	1,556	2	,778	,076	,927
	Within Groups	2358,565	229	10,299		
	Total	2360,121	231			
GDÇ	Between Groups	,769	2	,384	,054	,947
	Within Groups	1631,214	229	7,123		
	Total	1631,983	231			
SV	Between Groups	16,386	2	8,193	,518	,597
	Within Groups	3624,093	229	15,826		
	Total	3640,478	231			
ÇE	Between Groups	8,800	2	4,400	,938	,393
	Within Groups	1074,096	229	4,690		
	Total	1082,897	231			
KEYO	Between Groups	10,239	2	5,120	,819	,442
	Within Groups	1432,067	229	6,254		
	Total	1442,306	231			
Toplam	Between Groups	69,268	2	34,634	,224	,800
	Within Groups	35434,728	229	154,737		
	Total	35503,996	231			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının yaş değişkeni ile alt boyutlarına ilişkin ANOVA tablosu, Tablo 10'da verilmiştir. Çarpıklık değerleri tüm puan dağılımları için -1 ve +1 değerleri arasında olup basıklık değerlerinde 24 ve üzeri yaş grubu için KEYO, DIBZA ve SV için bu sınır dışında yer almaktadır. Ancak basıklık değerlerinin hatalarına bölünmesi ile elde edilen değerler -1,96 ile +1,96 arasında yer aldığından bu puan dağılımlarının normal olduğu tespit edilmiştir (Büyüköztürk, 2011).

Buna göre; hiçbir puan dağılımının yaş değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermediği tespit edilmiştir. $F_{\text{ÇDT}}=0,035$, $p>0,05$, $F_{\text{DIBZA}}=0,076$, $P>0,05$, $F_{\text{GDÇ}}=0,054$, $p>0,05$, $F_{\text{SV}}=0,518$, $p>0,05$, $F_{\text{ÇE}}=0,938$, $p>0,05$, $F_{\text{KEYO}}=0,819$, $p>0,05$, $F_{\text{TOPLAM}}=0,800$, $p>0,05$.

Tablo 11. Eğitim Düzeyi Değişkeni ile Alt Boyutlarına İlişkin Skewness ve Kurtosis Tablosu

Kaçınca Sınıftasınız	N	Min	Max	M	ss	Skewness			Kurtosis	
						p	±	p	±	
1	ÇDT	109	3,00	15,00	10,3578	2,67887	-,400	,231	,227	,459
	KEYO	109	6,00	15,00	12,0734	2,35194	-,381	,231	-,782	,459
	DIBZA	109	4,00	20,00	13,0917	3,16093	,296	,231	,461	,459
	GDÇ	109	3,00	15,00	10,1468	2,69370	,078	,231	-,419	,459
	SV	109	6,00	25,00	15,6697	3,87311	,374	,231	,450	,459
	ÇE	109	2,00	10,00	5,4679	2,17123	,119	,231	-,548	,459
	Toplam	109	26,00	98,00	66,8073	12,44654	,261	,231	1,307	,459
Valid N (listwise)	109									
2	ÇDT	28	6,00	15,00	10,6786	2,59706	,190	,441	-,717	,858
	KEYO	28	6,00	15,00	11,8929	2,61533	-,503	,441	-,525	,858
	DIBZA	28	7,00	20,00	12,9286	3,26518	,474	,441	,251	,858
	GDÇ	28	7,00	14,00	10,5357	2,50159	,100	,441	-1,446	,858
	SV	28	9,00	24,00	15,8571	3,77824	,066	,441	-,650	,858
	ÇE	28	2,00	10,00	5,3214	2,22866	,385	,441	-,596	,858
	Toplam	28	44,00	89,00	67,2143	12,81017	,121	,441	-,984	,858
Valid N (listwise)	28									
3	ÇDT	69	3,00	15,00	10,2029	2,50634	-,589	,289	,866	,570
	KEYO	69	7,00	15,00	12,2754	2,56035	-,674	,289	-,844	,570
	DIBZA	69	4,00	20,00	13,1449	3,17284	-,142	,289	,386	,570
	GDÇ	69	3,00	15,00	9,3188	2,64849	-,077	,289	-,038	,570
	SV	69	6,00	25,00	15,3478	4,05777	,065	,289	,032	,570
	ÇE	69	2,00	10,00	5,4638	2,17999	,160	,289	-,737	,570
	Toplam	69	33,00	96,00	65,7536	12,65074	-,050	,289	,670	,570
Valid N (listwise)	69									
4	ÇDT	26	4,00	14,00	10,3462	2,63731	-,776	,456	,291	,887
	KEYO	26	6,00	15,00	12,3462	2,89748	-,705	,456	-,731	,887
	DIBZA	26	6,00	20,00	13,4615	3,48977	-,267	,456	-,406	,887
	GDÇ	26	5,00	14,00	10,5385	2,46951	-,507	,456	-,464	,887
	SV	26	5,00	23,00	16,6154	4,40070	-1,359	,456	2,133	,887
	ÇE	26	2,00	9,00	5,3077	2,14978	-,198	,456	-,939	,887
	Toplam	26	45,00	85,00	68,6154	11,47894	-,345	,456	-,736	,887
Valid N (listwise)	26									

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının eğitim görülen düzey (sınıf) değişkeni ile alt boyutlarına ilişkin skewness ve kurtosis tablosu, Tablo 11'de verilmiştir.

Buna göre; toplam puanın 1. sınıf kategorisinde basıklık değeri -1 ile +1 değeri dışında yer almaktadır. GDÇ puan dağılımının 2. sınıf kategorisinde basıklık değeri bu ranjlar arasında yer almasa da basıklık değeri hatasına bölündüğünde -1.96 ile +1.96 değerleri arasında yer almaktadır. Dolayısı ile bu puan dağılımı normal olarak kabul edilir. SV puan dağılımının ise 4. sınıf için basıklık ve çarpıklık değerleri için ranji aştığı tespit edilmiştir.

Dolayısı ile SV ve toplam puanları için yapılacak işlemler parametrik olmayan; KEYO, ÇDT, DIBZA, GDÇ ve ÇE puan dağılımları için ise parametrik yaklaşımlara göre analizler yapılmıştır.

Tablo 12. Nonparametrik olan SV ve Toplam için Kruskal-Wallis Testi

Kaçınca Sınıftasınız	N	Sıra ortalaması	Kruskal-Wallis H	df	p	
Toplam	1	109	115,03	1,345	3	0,718
	2	28	117,57			
	3	69	113,15			
	4	26	130,38			
SV	1	109	113,30	4,130	3	0,248
	2	28	119,00			
	3	69	111,38			
	4	26	140,81			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının eğitim görülen düzey (sınıf) değişkeniyle nonparametrik olan SV ve Toplam için Kruskal-Wallis Testi yapılmıştır.

Buna göre; SV ve toplam puan dağılımlarının sınıf değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılaşma göstermediği tespit edilmiştir.

Diğer puanlara göre sınıf değişkeninin incelenmeleri parametrik incelemeler olarak yapılmıştır. İlk olarak Anova varsayımlarından kategorilere göre homojenlik varsayımı incelenmiş ve her puan dağılımı kategorilere göre homojen olarak bulunmuştur.

Tablo 13. Eğitim görülen düzeyin tüm puan dağılımlarına göre ANOVA testi

		Kareler toplamı	df	MS	f	p
ÇDT	Between Groups	4,523	3	1,508	,221	,882
	Within Groups	1558,197	228	6,834		
	Total	1562,720	231			
DIBZA	Between Groups	4,169	3	1,390	,134	,939
	Within Groups	2355,952	228	10,333		
	Total	2360,121	231			
GDÇ	Between Groups	49,920	3	16,640	2,398	,069
	Within Groups	1582,063	228	6,939		
	Total	1631,983	231			
ÇE	Between Groups	,954	3	,318	,067	,977
	Within Groups	1081,943	228	4,745		
	Total	1082,897	231			
KEYO	Between Groups	4,562	3	1,521	,241	,868
	Within Groups	1437,744	228	6,306		
	Total	1442,306	231			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının eğitim görülen düzey (sınıf) değişkenine göre tüm puan dağılımları için ANOVA testi yapılmıştır.

Buna göre; hiçbir puan dağılımının sınıf değişkenine göre farklılık göstermediği gözlemlenmiştir.

Tablo 14. Gelir Değişkeni ile Alt Boyutlarına İlişkin Skewness ve Kurtosis Tablosu

Algıladığımız gelir seviyeniz ne düzeydedir? N	Min	Max	M	SS	Skewness		Kurtosis			
					p	±		±		
İyi	ÇDT	51	6,00	15,00	10,6471	2,07676	,173	,333	-,442	,656
	KEYO	51	6,00	15,00	12,9216	2,20765	-1,232	,333	1,231	,656
	DIBZA	51	8,00	20,00	13,1569	2,54065	,320	,333	-,046	,656
	GDÇ	51	6,00	15,00	10,1176	2,16007	,202	,333	-,590	,656
	SV	51	5,00	24,00	15,5490	3,77525	-,792	,333	1,632	,656
	ÇE	51	2,00	9,00	5,2353	1,94513	,079	,333	-,739	,656
	Toplam	51	53,00	89,00	67,6275	8,42368	,440	,333	-,169	,656
	Valid N (listwise)	51								
Orta	ÇDT	119	3,00	15,00	10,0672	2,63526	-,481	,222	,506	,440
	KEYO	119	6,00	15,00	11,7647	2,53352	-,344	,222	-,889	,440
	DIBZA	119	4,00	20,00	12,8992	3,16066	,228	,222	,392	,440
	GDÇ	119	3,00	15,00	9,6975	2,73259	-,028	,222	-,164	,440
	SV	119	6,00	25,00	15,3025	3,99694	,208	,222	,089	,440
	ÇE	119	2,00	10,00	5,1765	2,18875	,215	,222	-,610	,440
	Toplam	119	26,00	96,00	64,9076	12,55563	,098	,222	,990	,440
	Valid N (listwise)	119								
Az	ÇDT	40	3,00	15,00	11,0250	2,99989	-,643	,374	-,048	,733
	KEYO	40	8,00	15,00	12,7250	2,35326	-,609	,374	-1,067	,733
	DIBZA	40	4,00	20,00	14,0750	3,68912	-,343	,374	,366	,733
	GDÇ	40	4,00	15,00	10,4500	2,97813	-,174	,374	-,878	,733
	SV	40	8,00	25,00	17,1500	3,95196	,051	,374	-,311	,733
	ÇE	40	2,00	10,00	6,4250	2,25192	-,336	,374	-,520	,733
	Toplam	40	33,00	98,00	71,8500	14,14313	-,347	,374	,219	,733
	Valid N (listwise)	40								
Kötü	ÇDT	22	5,00	15,00	9,9545	2,59078	-,379	,491	-,143	,953
	KEYO	22	7,00	15,00	11,3182	2,66166	-,010	,491	-1,216	,953
	DIBZA	22	6,00	20,00	12,5909	3,64704	,148	,491	-,566	,953
	GDÇ	22	6,00	15,00	10,4545	2,64984	-,020	,491	-1,175	,953
	SV	22	10,00	25,00	15,5909	3,96003	,436	,491	-,021	,953
	ÇE	22	2,00	10,00	5,4545	1,96946	,445	,491	-,101	,953
	toplam	22	43,00	96,00	65,3636	13,84797	,464	,491	-,214	,953
	Valid N (listwise)	22								

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının gelir değişkeni ile alt boyutlarına ilişkin skewness ve kurtosis tablosu, tablo 16 da verilmiştir. Buna göre; KEYO ve SV alt boyutu için basıklık ve çarpıklık değerlerinin ranj dışında yer aldığı diğer puan dağılımlarında ise bu ranjin dışında yer alsa da hatalarına bölünse de 1.96 ranjını geçmediği görülmüştür. Dolayısı ile KEYO ve SV için parametrik olmayan, diğerleri için parametrik analizler kullanılmıştır.

Tablo 15. Parametrik olmayan KEYO ve SV için Kruskal Wallis Testi

Algıladığımız gelir seviyeniz ne düzeydedir?		N	Sıra ortalaması	Kruskal-Wallis H	df	p
KEYO	İyi	51	137,02	12,236	3	0,007
	Orta	119	106,33			
	Az	40	132,29			
	Kötü	22	95,25			
SV	İyi	51	118,12	6,388	3	0,094
	Orta	119	108,77			
	Az	40	139,43			
	Kötü	22	112,89			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının gelir değişkeniyle parametrik olmayan SV ve Toplam için Kruskal-Wallis Testi yapılmıştır.

Buna göre; gelir düzeyinin toplam puan dağılıma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak SV alt puan dağılımına göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

KEYO puan dağılımına göre gelir düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunduğundan hangi kategoriler arasında farklılık olduğunu incelemek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır.

Tablo 16. Kategoriler arası için Mann Whitney U Testi

Algıladığımız gelir seviyeniz ne düzeydedir?		N	Sıra ortalaması	Mann-Whitney U	Z	p
KEYO	İyi	51	101,65	2211,000	-2,837	0,005
	Orta	119	78,58			
KEYO	İyi	51	46,47	996,000	-0,197	0,844
	Az	40	45,40			
KEYO	İyi	51	40,90	362,000	-2,432	0,015
	Kötü	22	27,95			
KEYO	Orta	119	75,62	1859,000	-2,093	0,036
	Az	40	93,03			
KEYO	Orta	119	72,13	1175,000	-0,769	0,442
	Kötü	22	64,91			
KEYO	Az	40	34,86	305,500	-2,012	0,044
	Kötü	22	25,39			

KEYO puan dağılımı için sadece iyi-az, orta ve kötü puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuş olup diğer puan kategorileri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Diğer puan dağılımları için parametrik yaklaşımlardan ANOVA testi kullanılmıştır.

Tablo 17. Çevre Davranış Ölçeği Alt Boyutlarının ANOVA Testi

		Kareler toplamı	df	M	f	p
ÇDT	Between Groups	35,681	3	11,894	1,776	,153
	Within Groups	1527,039	228	6,698		
	Total	1562,720	231			
DIBZA	Between Groups	48,492	3	16,164	1,594	,192
	Within Groups	2311,628	228	10,139		
	Total	2360,121	231			
GDÇ	Between Groups	24,225	3	8,075	1,145	,332
	Within Groups	1607,758	228	7,052		
	Total	1631,983	231			
ÇE	Between Groups	49,196	3	16,399	3,617	,014
	Within Groups	1033,700	228	4,534		
	Total	1082,897	231			
Toplam	Between Groups	1525,900	3	508,633	3,413	,018
	Within Groups	33978,096	228	149,027		
	Total	35503,996	231			

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının gelir değişkeninin ÇDT, DIBZA, GDÇ, ÇE ve TOPLAM kategorilerine göre farklılık olup olmadığının anlaşılması amacıyla ANOVA testi yapılmıştır.

Buna göre; ÇE ve TOPLAM puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıktan dolayı posthoc testlerinden Tukey ve Scheffe yararlanılmıştır.

Tablo 18. ÇE ve Toplam alt boyutları için Tukey ve Scheffe Testleri

DV				fark (I-J)	±	p
ÇE	Tukey HSD	İyi	Orta	0,05882	0,35637	0,998
			Az	-1,18971*	0,44971	0,043
			Kötü	-0,21925	0,54312	0,978
		Orta	İyi	-0,05882	0,35637	0,998
			Az	-1,24853*	0,38916	0,008
			Kötü	-0,27807	0,49415	0,943
		Az	İyi	1,18971*	0,44971	0,043
			Orta	1,24853*	0,38916	0,008
			Kötü	0,97045	0,56518	0,317
		Kötü	İyi	0,21925	0,54312	0,978
			Orta	0,27807	0,49415	0,943
			Az	-0,97045	0,56518	0,317
	Scheffe	İyi	Orta	0,05882	0,35637	0,999
			Az	-1,18971	0,44971	0,075
			Kötü	-0,21925	0,54312	0,983
		Orta	İyi	-0,05882	0,35637	0,999
			Az	-1,24853*	0,38916	0,018
			Kötü	-0,27807	0,49415	0,957
		Az	İyi	1,18971	0,44971	0,075
			Orta	1,24853*	0,38916	0,018
			Kötü	0,97045	0,56518	0,402
		Kötü	İyi	0,21925	0,54312	0,983
			Orta	0,27807	0,49415	0,957
			Az	-0,97045	0,56518	0,402

Tablo 19. ÇE ve Toplam alt boyutları için Tukey ve Scheffe Testleri

Dependent Variable	(I) Algıladığımız gelir seviyeniz ne düzeydedir?	(J) Algıladığınız gelir seviyeniz ne düzeydedir?	fark (I-J)	±	p	
TOPLAM	Tukey HSD	İyi	Orta	1,15686*	,40964	,026
			Az	,19657	,51694	,981
			Kötü	1,60339	,62431	,053
		Orta	İyi	-1,15686*	,40964	,026
			Az	-,96029	,44733	,142
			Kötü	,44652	,56801	,861
		Az	İyi	-,19657	,51694	,981
			Orta	,96029	,44733	,142
			Kötü	1,40682	,64966	,136
		Kötü	İyi	-1,60339	,62431	,053
			Orta	-,44652	,56801	,861
			Az	-1,40682	,64966	,136
	Scheffe	İyi	Orta	1,15686*	,40964	,049
			Az	,19657	,51694	,986
			Kötü	1,60339	,62431	,089
		Orta	İyi	-1,15686*	,40964	,049
			Az	-,96029	,44733	,206
			Kötü	,44652	,56801	,892
		Az	İyi	-,19657	,51694	,986
			Orta	,96029	,44733	,206
			Kötü	1,40682	,64966	,199
		Kötü	İyi	-1,60339	,62431	,089
			Orta	-,44652	,56801	,892
			Az	-1,40682	,64966	,199

Araştırmada spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin çevre duyarlılıklarının gelir değişkeni açısından incelendiğinde ÇE ve TOPLAM puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıktan dolayı posthoc testlerinden Tukey ve Scheffe yararlanılmıştır.

ÇE puan dağılımı için Tukey testinde iyi-az ve orta-az puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuş olup, Scheffe testinde orta-az puan dağılımları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

TOPLAM puan dağılımı için Tukey testinde iyi-orta puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuş olup, Scheffe testinde iyi-orta puan dağılımları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

4. TARTIŞMA

Araştırmada, spor bilimleri fakültesinde okuyan öğrencilerin çevresel duyarlılıklarını farklı değişkenler açısından incelemek amacıyla, öğrencilere çevre duyarlılık ölçeği uygulandı, toplanan verilerin analizi yapılmış olup, literatürle karşılaştırılarak tartışılıp yorumlandırılmıştır. Araştırmaya 122 erkek (% 52,6) 110 kadın (% 47,4) olmak üzere toplam 232 öğrenci katılmıştır.

Elde edilen veriler incelendiğinde cinsiyet değişkeni açısından çevre davranışı ölçeği alt boyutlarından çevre eylemciliği alt boyutunda fark olmadığı tespit edilmiştir. Diğer alt boyutlarda fark bulunmuştur. Kişinin ekonomik yararına olan kaynak koruma aktiviteleri, çevreye duyarlı tüketici, doğa ile ilgili boş zaman aktiviteleri, geri dönüşüm çabaları, sorumlu vatandaşlık alt boyutlarında kadın bireylerin erkeklere göre daha yüksek ortalama puana sahip olduğu tespit edilmiştir. Çabuk ve Karacaoğlu (2003) yılında yaptığı çalışmada cinsiyete göre öğrencilerin çevre duyarlılıkları arasında anlamlı bir farkın bulunduğu, kadınların erkeklere göre çevreye daha duyarlı oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Erol (2005) tarafından yapılan araştırmada, kızların erkeklere göre çevre ve çevreye yönelik tutumları arasında anlamlı bir fark bulunduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmamızdan elde edilen bulgular, literatürle benzerlik göstermektedir. Buradan hareketle, kadınların yaratılış olarak daha duygusal ve dönüşümcü özelliklerinden dolayı böyle bir farkın olabileceği düşünülmüştür.

Yaş değişkeni açısından çevre davranışı ölçek alt boyutlarına ilişkin yapılan inceleme sonucunda sadece 24 yaş ve üzeri öğrencilerde, kişinin ekonomik yararına olan kaynak koruma aktiviteleri, doğa ile ilgili boş zaman aktiviteleri ve sorumlu vatandaşlık alt boyutlarında anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yaş kategorilerinde ve alt boyutlarında fark bulunamamıştır. Bulduğumuz sonuçlara göre; kişinin yaşı ilerledikçe sorumluluk bilinci, boş zaman aktivitesi ve duyarlılığı artmaktadır. Kanbak (2015) tarafından yapılan araştırmada yaş seviyesi küçük olan bireyler ile yaş seviyesi büyük olan bireyler arasında olumlu çevresel tutumlarının hesaplanması sonucunda yaş seviyesi büyük olan bireylerin daha yüksek davranış puanına sahip olduğu görülmüştür. Çabuk ve Karacaoğlu (2003)'te üniversite öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça çevresel duyarlılıkları da artmıştır sonucuna ulaşılmıştır. Küçük yaş gurupları üzerinde yapılan başka bir çalışmada çocukların yaşları ile çevresel tutum puanları arasında anlamlı bir farkın olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Coşanay, 2018).

Eğitim düzeyi açısından çevre davranışı ölçek alt boyutlarına ilişkin yapılan ANOVA testi sonucunda sadece kişinin ekonomik yararına olan kaynak koruma aktiviteler alt boyutunda fark bulunup diğer tüm alt boyutlarda farklılık olmadığı görülmüştür. Sorumlu vatandaşlık ve Toplam alt boyutları için Kruskal-Wallis testi yapılmış ve sınıf değişkenine göre farklılaşmadığı görülmüştür. Yapılan bu karşılaştırmalarda, kişilerin kendi yararına olacak aktivitelerle çevreye karşı olan duyarlılıklarının paralel olduğu söylenebilir. Eğitim düzeyi yükseldikçe bu ortamda yetişen çocukların çevresel konulara karşı daha duyarlı olması beklenmektedir. Çevre eğitimi, bireyin çevre sorunlarının çözülmesi için büyük bir öneme sahiptir.

Katılımcıların gelir durumu açısından çevre davranışı ölçek alt boyutlarına ilişkin yapılan ANOVA testi sonucunda kişinin ekonomik yararına olan kaynak koruma aktiviteleri ve sorumlu vatandaşlık alt boyutu için basıklık ve çarpıklık değerlerinin ranj dışında yer aldığından parametrik olmayan, diğerleri için parametrik analizler kullanılmıştır.

Sorumlu vatandaşlık ve toplam için Kruskal-Wallis Testi yapılmış ve gelir düzeyinin toplam puan dağılıma göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ancak sorumlu vatandaşlık alt puan dağılımına göre anlamlı düzeyde farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir.

Kişinin ekonomik yararına olan kaynak koruma aktiviteleri puan dağılımına göre gelir düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunduğu kategoriler arasında farklılık olduğunu incelemek için Mann Whitney U testi kullanılmıştır. Kişinin ekonomik yararına olan kaynak koruma aktiviteleri puan dağılımı için sadece iyi-az, orta ve kötü puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuştur. Diğer alt boyutlar için ANOVA testi yapılmış olup sadece çevre eğitimi ve toplam puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılıktan dolayı posthoc testlerinden Tukey ve Scheffe yararlanılmıştır. Çevre eğitimi puan dağılımı için Tukey testinde iyi-az ve orta-az puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuş olup, Scheffe testinde orta-az puan dağılımları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur.

Toplam puan dağılımı için Tukey testinde iyi-orta puan dağılımları arasında anlamlı düzeyde farklılık bulunmuş olup, Scheffe testinde iyi-orta puan dağılımları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bunun sonucunda bireylerin gelir durumunun vatandaşlık sorumluluğunu etkilemediği, fakat çevre eğitimlerinin ve bireylerin ekonomik yararına olacak kaynakların kullanımını etkilediği tespit edilmiştir. Literatüre bakıldığında sosyo-ekonomik düzeyin çevresel davranış üzerinde etkisi olduğu sonucuna ulaşılmaktadır (Şama vd., 2000).

Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmada aylık kazanç miktarı belirli bir seviye de olan öğrencilerin çevresel tutum, duyum ve farkındalık seviyesinin olumlu sonuçlar verdiğini belirtmiştir. Bireylerin ekonomik refah seviyeleri arttıkça kendine ayıracağı boş zaman aktivitelerinin artması ve keşfedip, sosyalleşmesi kaçılmaz olurken çevresel davranış farkındalığında da artış olması beklenmektedir (Acungil, 2020).

5. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu çalışmada, Spor Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin çevresel duyarlılıklarının incelenmesi sonucunda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre çevreye daha duyarlı oldukları ve bireylerin yaşları ilerledikçe çevre duyarlılığının arttığı, eğitim düzeyinde ise kişinin sadece kendi yararına olan aktivitelerde duyarlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çevre sorunlarının önlenmesi ve çözümü için bireylerin eğitilmesi ve çevreye yönelik olumlu tutumlar geliştirmesi büyük önem taşımaktadır. Çünkü çevre bilinci olmayan ve duyarsız bireylerin, çevrenin korunması ve sürdürülebilirliği konusunda gerekli adımları atmaları oldukça zordur. Bu nedenle, çevre duyarlılığı konusunda toplumda farkındalık yaratılması gerekmektedir.

Benzer çalışmaların tekrarlanması ve çevre duyarlılığı konusunda sürdürülebilir bir eğitim sürecinin devam ettirilmesi önemlidir. Çevre konusunda bilinçlendirme programları düzenlenmeli ve halkın bu konuda bilgi sahibi olması sağlanmalıdır. Aynı zamanda diğer kurumlar ve medya ile işbirliği içinde olunarak çevre bilincinin oluşturulması desteklenmelidir. Medyanın çevre ve doğa koruma konularına daha fazla yer vermesi, kirliliklerin takip edilmesi ve çözümlerin yayınlanması toplumun çevre konusundaki duyarlılığını artırabilir.

Eğitim kurumlarında çevreyi korumaya yönelik aktiviteler yapılmalı ve ders müfredatlarına çevre bilinci kazandırmayı hedefleyen dersler eklenmelidir. Böylece genç nesillerde çevre duyarlılığı bir kültür haline gelebilir ve gelecek kuşaklar çevreye daha duyarlı bir şekilde yaklaşabilirler. Çevre bilinci gelişen bireyler, çevre sorunlarına karşı aktif bir şekilde mücadele edebilirler ve çözüm önerileri geliştirebilirler. Bu sayede çevre sorunlarının önlenmesi ve çözümü için önemli adımlar atılarak daha yaşanabilir bir dünya yaratılabilir.

KAYNAKÇA

- Acungil, Y. (2020). Üniversite Öğrencilerinin Çevresel Tutum Ve Davranış Düzeylerini Belirlemeye Yönelik Bir Çalışma: Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Örneği. *Ankara Üniversitesi Sbf Dergisi*, 75 (3), 997-1032.
- Akten, M. & Akten, S. (2011). "Rekreasyon Potansiyellerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Model Yaklaşımı: Gülez Yöntemi", I. Ulusal Sarıgöl İlçesi ve Değerlendirme Sempozyumu, Sarıgöl.
- Akyüz, H. Kul, M. & Yaşartürk, F. (2016). Rekreasyon Açısından Ormanlar Ve Çevre. *International Journal Of Sport Culture And Science*, 2 (Special Issue 1), 881-890.
- Büyüköztürk, Ş. Çakmak, E. Akgün, Ö. Karadeniz, Ş. & Demirel, F. (2017). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Atıf İndeksi.
- Büyüköztürk, Ş. Çokluk-Bökeoğlu, Ö. & Köklü, N. (2011). *Sosyal Bilimler İçin İstatistik* (7.baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
- Coşanay, B. (2018). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının (Beş-Altı Yaş) Çevresel Tutumlarının Çocuk Ve Öğretmen Değişkenleri Açısından İncelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. SB Enstitüsü, İnönü Üniversitesi.
- Çabuk, B. & Karacaoğlu, C. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Çevre Duyarlılıklarının İncelenmesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(36), 189-198.
- Demirel, M. Gürbüz, B. & Karaküçük, S. (2009). Rekreasyonel Aktivitelere Katılımın Çevreye Yönelik Tutum Üzerindeki Etkisi Ve Yeni Ekolojik Paradigma Ölçeği'nin Geçerliliği Ve Güvenirliği. *Sporometre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 7(2), 47-50.
- Erol, G. (2005). *Sınıf Öğretmenliği İkinci Sınıf Öğrencilerinin Çevre Ve Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. FB Enstitüsü, Pamukkale Üniversitesi.
- Goldman, D. Yavetz, B. & Pe'er, S. (2006). Environmental literacy in teacher training in Israel: Environmental behavior of new students. *Journal of Environmental Education*, 38(1), 3-22.

- Gökçe B. (1998). *Toplumsal Bilimlerde Araştırma*. Savaş Yayınları.
- Kanbak, A. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Çevresel Tutum Ve Davranışları: Farklı Değişkenler Açısından Kocaeli Üniversitesi Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 1(30), 77-90.
- Koçak, F. & Balcı, V. (2010). Doğada Yapılan Sportif Etkinliklerde Çevresel Sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2(2), 213-222. https://doi.org/10.1501/csaum_0000000037.
- Şama, E. (2003). Öğretmen Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Tutumları. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(2), 4-46.
- Timur, S. & Yılmaz, M. (2013). Çevre Davranış Ölçeğinin Türkçe 'ye Uyarlanması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 317-333.
- Torun, B. Aydemir, K. & Gül, A. (2023). Öğretmen Adaylarının Çevre Bilinci Ve Çevresel Duyarlılıklarının Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Anadolu Öğretmen Dergisi*, 7(1), 1-24. <https://doi.org/10.35346/aod.1250635>.
- Uyeki, S. & Holland, J. (2000). Diffusion Of Pro-Environment Attitudes? *American Behavioral Scientist*, 43(4), 646-662. <https://doi.org/10.1177/00027640021955478>.
- Yazıcıoğlu Y, Erdoğan S. (2004). *Spss Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Detay Yayıncılık.